

hoeveelheid melk te produceren, maar dat wordt in evenwicht gehouden doordat je bij een hogere melkproductie per koe intensiever met de koeien omgaat.

Verhouding tussen de 4 taken

De gemiddelde tijdsbesteding voor de 4 taken (melken, voeren, reinigen en instrooien van de ligboxen, kalveropfok – dus zonder verzorging en administratie), die dagelijks moeten worden uitgevoerd op

de tijdsbesteding inneemt. Het voeren komt dan op de tweede plaats met 24%. Daarna komt de kalveropfok (11%). Het valt op dat, naarmate de bedrijven minder tijd per dag aan hun koeien spenderen, het aandeel voor melken duidelijk toeneemt. Op het bedrijf met een totale tijdsbesteding van slechts 4 uur en 20 minuten, ging 70% van de tijd naar melken, terwijl op het bedrijf met de hoogste arbeidstijd de tijd die dagelijks wordt besteed aan het melken

melkrobot de administratie meer tijd vergt en deze taak werd, zoals eerder gezegd, niet meegenomen in de analyse.

Tijdsbesteding volgens melksysteem

Kijken we naar het melken alleen, dan zien we een duidelijk verschil tussen de verschillende melksystemen. Bij de draaimelkstal werd ongeveer 1000 l gemolken in een uur. Bij een visgraat melkstal (11 bedrijven) heeft men voor 1000 l 2 uur en 39 minuten nodig, en bij een tandemmelkstal (op 3 bedrijven) 3 uur en 59 minuten. In een bindstalduur het het langst om de 1000 l vol te melken, namelijk 3 uur en 28 minuten. Wanneer we de 4 taken in rekening nemen, dan vlakkt het verschil volgens het melksysteem een beetje uit.

Tijdsbesteding volgens voedsysteem

Bij de vergelijking van de verschillende voedsystemen zien we dat een voederwagen, die gevuld wordt met een froedruer, dagelijks de minste tijd per koe nodig heeft (54 seconden). Een zelfvullende voermengwagen had daarvoor 1 minuut en 28 seconden nodig, terwijl een voederdoseerbak per dag iets meer dan 2 minuten nodig had per koe. De voedertijd per koe per dag neemt ook toe naarmate er meer ruwvoerders worden vervoerd. Op 2 bedrijven werd met slechts 2 ruwvoerders maar 40 seconden gevoederd per koe, terwijl er voor 4 ruwvoerders of meer ruim 1 minuut en 50 seconden per koe werd gevoederd.

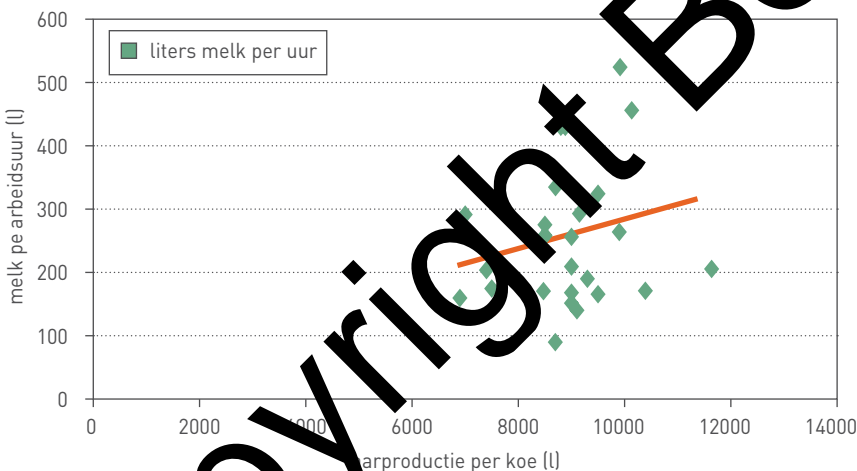
Kalveropfok

Er waren 3 bedrijven met een drinkautomaat. Die besteedden 2 minuten en 40 seconden per kalf per dag, terwijl de bedrijven die manueel melk verstrekten 4 minuten en 8 seconden nodig hadden. Het verschil tussen kunstmelk verstrekken en koemelk lag rond 50 seconden. Voor 10 kalveren komt dit op 8 minuten per dag. Dit lijkt veel, maar dit is ook logisch want kunstmelk moet goed aangemaakt worden. Je moet er als melkveehouder je tijd voor nemen. Eens kunstmelk goed is aangemaakt, zijn er minder risico's dat het bij het kalf fout loopt. En een ziek kalf vraagt al gauw meer dan 8 minuten arbeid. ■

Dit is het tweede artikel in een reeks van 5 over het demoproject 'Arbeidsefficiëntie en economie in de melkveehouderij: Arbeid Adelt, ook op melkveebedrijven'. Dit ADLO-project werd uitgevoerd door Inagro, ILVO-Dier, Boerenbond, Hooibeekhoeve en PVL-Bocholt.

Figuur 1 Melkproductie per arbeidsuur volgens aantal koeien - Bron: Arbeid Adelt

Figuur 2 Melkproductie per arbeidsuur volgens de melkproductie per koe - Bron: Arbeid Adelt

de melkveebedrijver, was 6 uur en 47 minuten. In principe kunnen we stellen dat de melkveehouder na 6 uur en 47 minuten aan andere taken kan beginnen. We denken in de eerste plaats aan de administratie en de verzorging van de veestapel, maar er zijn nog heel wat andere taken die in de overige tijd moeten worden uitgevoerd.

Bij de onderverdeling per taak zien we dat op de bedrijven zonder melkrobot het melken alleen al meer dan 50% (gemiddeld 58% van de 6 uur en 47 minuten) van

terugloopt in vergelijking met de arbeidstijd van het voeren en de kalveropfok (totale arbeidstijd van 14 uur en 50 minuten; 41% van de tijd besteed aan melken, maar dat komt wel neer op 5 uur en 54 minuten). Op dit laatste bedrijf nam het voeren 34% van de tijd in beslag. Op een robotbedrijf beschouwde men het uitzoeken en ophalen van koeien die te lang niet gemolken waren als 'melken'. Het aandeel hier was beduidend lager (22% van de 3 uur en 5 minuten totale tijdsbesteding). Maar we weten dat bij het melken met een